

Pagerols

Avià

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Pagerols. Camí d'Avià a Santandreu. 08610 AVIÀ. Zona Vilamarí
Emplaçament Al camí d'Avià a Bernades, davant de Vilamarí. Antic camí Ral d'Avià a Casserres.

Coordenades:

Latitud: 42.05257
Longitud: 1.82354
UTM Est (X): 402648
UTM Nord (Y): 4656283

Classificació

Número de fitxa 08011 - 44
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle XIII-XVIII
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: BPU
Observacions protecció: BPU i ZEA. POUM Avià, DOGC 12/07/2011
Número inventari 2977 (1983)
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 001300DG05E042
Autoria de la fitxa María del Agua Cortés Elía
Data de registre de la fitxa: dg., 02/12/2001 - 01:00

Descripció

Masia que ha sofert diferents ampliacions al llarg del temps. Segueix l'estructura clàssica de tres crugies, amb una porta d'entrada d'arc de mig punt adovellada i finestres espitlleres a la façana que és orientada a llevant. Els murs són de pedres grosses i les cantoneres de carreus ben escairats, teulada a dues vessants amb el carener paral·lel a la línia de la façana principal. A la planta baixa es pot veure que la casa és aixecada sobre una base de roca viva; un dels murs centrals que tanca la crugia del mig té uns fragments d'opus spicatum fet amb pedres planes bastant grosses; l'escala d'accés al pis és de graons de pedra i una habitació conserva un foc a terra amb campana i forn. El pis i les golfes han estat totalment reformats, destacant la presència de festejadors a totes les finestres i la pica de l'aigüera de pedra que és petita i fonda. A les golfes es va fer una ampliació a l'oest que forma un gran assecador obert que ocupa la meitat de la planta. A la façana nord i a la est hi ha dues finestres d'inspiració gòtica amb un sortit ampitador i amb un arc conopial. La casa aprofita un desnivell del terreny de forma que per la façana de ponent s'accedeix al pis a través d'una escala de pocs graons. Al costat nord hi ha adossada una bassa amb les parets de pedra i que ocupa tota l'amplada de la paret. Davant la casa es va arreglar fa tres anys un cobert com a vivenda dels masovers.

Observacions:

Topònims: Pallarols (1434, 1701), Pellerols (1243), Puyarols (1553), Payarols (finals XVI).

Història

Pagerols és una masia d'origen medieval que ha sofert ampliacions al llarg dels segles. La primera documentació escrita la trobem l'any 1243 (ADS, pergamins Serrateix), és la venda del mas Pellerols feta per Arnau de Bretons a Ramon Calvizà. Aquí s'especifica que es troba el mas a Villa Meredi (la zona de Vilamarí) i que depenia del monestir de Santa Maria de Serrateix al que lliurava rendes. Posteriorment s'esmenta el mas a diferents documents, com al d'establiment emfitèutic d'una casa al lloc de Sallagossa a Berga fet per Jaume Pallarols, de la parròquia de Clarà, al 1353 (ACA). Als pergamins de cal Mas s'esmenta al 1434 el camí que va de Santa Maria a Pallarols. També surt al fogatge de 1497: Bernadí Peyarols i al fogatge de 1553: Rafel Pugarols. Posteriorment al Capareu de Serrateix de 1701 Joan Pallarols batlle de la Quadra de Vilamarí té els masos Pallarols amb altres masos units: Santandreu, Coma, Puig i part del mas Ollers; mentre que al 1721 la meitat de Pagerols la té Francesc Boxader de Berga per compra a Maria Pallarols i Riba vídua de Pau Pallarols, i l'altra meitat Martí Pallarols hereu d'aquests. El mas Ollers, que està unit al mas Pallarols, és propietat dels Pallarols des de principi del segle XIII segons consta al capbreu de Serrateix de 1701. Posteriorment, al Cadastre de 1767, és propietat de Ventura Gironella de Berga i consta que hi ha un masover; al 1862 era de D. Mariano Gironella de Berga i el 1884 el va comprar Josep Viladomiu i Torrenbó. Hem de suposar que aquest mas Ollers que consta unit a Pallarols formaria part d'aquest o bé estaria al costat, per tant la història dels dos masos es remuntaria a inicis del segle XIII i és constatat amb la presència d'opus spicatum a la planta baixa. Les ampliacions de la casa son fruit de diferents èpoques, però la més important correspondria al moment en que passa a ser dels Gironella, al segle XVIII, moment en què es fa l'assecador al costat de migdia. Pagerols es troba situada a l'antiga Villa Meredi o Quadra de Vilamarí (de la casa Vilamarí), i era alou del monestir de Santa Maria de Serrateix ja des del segle XIII.

Bibliografia

BOLÓS, J. (1983). Els monestirs del comtat de Berga des dels seus orígens fins al 1400. El monestir de Santa Maria de Serrateix. Tesi doctoral UB.

CAPSADA, J. I VALL-LAMORA, R. (1990). Masies d'Avià. L'Erol, núm. 31, pàgs. 14-16. Àmbit de Recerques del Berguedà.

IGLÉSIAS, J. (1991). Fogatge de 1497, Estudi i transcripció. Fundació Salvador Vives i Casajuana. Barcelona.

IGLÉSIAS, J. (1979). El fogatge de 1553. Fundació Salvador Vives i Casajuana. Volum I. Barcelona.

A.C.A. Batllia General, classe AB, vol. 2, Feudorum Bergae.

CORTÉS ELÍA, MARÍA DEL AGUA (2019). De bona casa, bona brasa. La casa i l'espai domèstic rural al Berguedà. Temes d'Etnologia de Catalunya, 30. Generalitat de Catalunya.

"Cadastre de 1767. Amillament de 1862". "Capbreu d'Avià de la Abadia de Serrateix". Any 1701- 1704. Any 1729-1732. Any 1763-1772. Conservats a l'Arxiu Diocesà de Solsona. Pergamins de Cal Mas d'Avià. Pergamins de Santa Maria de Serrateix, ADS.

